

Mika Pietilä ja Leena Tuikkala

**OHJAAJIEN KOKEMUKSIA POSITIIVISEN MIELENTERVEYDEN TUKEMISES-
TA LASTENSUOJELUYKSIKÖSSÄ**

OHJAAJIEN KOKEMUKSIA POSITIIVISEN MIELENTERVEYDEN TUKEMISES- TA LASTENSUOJELUYKSIKÖSSÄ

Mika Pietilä ja Leena Tuikkala
Opinnäytetyö
Kevät 2016
Sosiaalialan koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu Oy

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu Oy
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tekijät: Pietilä Mika ja Tuikkala Leena

Opinnäytetyön nimi: Ohjaajien kokemuksia positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä

Työn ohjaajat: Päivi Onkalo ja Pirjo Ylikauma

Työn valmistumislukukausi- ja vuosi: Kevät 2016

Sivumäärä: 36 + 10

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla ohjaajien kokemuksia nuoren positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Tavoitteenamme oli tehdä näkyväksi ohjaajien kokemuksia, jotta kokemustietoa voitaisiin hyödyntää lastensuojeluyksikön arjessa tehtävän ohjaustyön kehittämisessä.

Tutkimuksemme on laadullinen tutkimus. Aineiston kerääminen tapahtui kyselylomakkeella, jossa oli avoimia kysymyksiä. Tutkimuskysymys oli: Millaisia kokemuksia lastensuojeluyksikön ohjaajilla on lastensuojeluyksikön arjessa tehtävän positiivisen mielenterveyden tukemisesta. Aineiston analyysimenetelmänä oli teemoittelu. Tietoperustassa käsitelimme nuoren psyykkistä kasvua, positiivista mielenterveyttä, sekä sen rakentumista ja tukemista lastensuojeluyksikön arjessa.

Saatujen vastausten perusteella voidaan todeta, että ohjaajien kokemuksista huomionarvoisia olivat nuoren koherenssin tunteen tukeminen arjen struktuurin avulla, itseensä tyytyväisyyden vahvistaminen antamalla positiivista palautetta nuorelle sekä itsetunnon kohentamista antamalla sopia haasteita nuorelle. Onnistumisenkokemukset tulee huomioida yhtenä merkittävänä asiana nuoren positiivisen mielenterveyden tukemisessa.

Kehittämissuositus voisi olla työmenetelmien ja -tapojen kehittäminen ohjaajien kokemusten perusteella nuoren positiivisen mielenterveyden tukemiseen lastensuojeluyksikön arkeen, sillä vastauksista oli luettavissa konkreettisten keinojen puuttuminen.

Asiasanat: Sijaishuolto, positiivinen mielenterveys, nuoret.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree program in Social Service

Authors: Pietilä Mika ja Tuikkala Leena

Title of thesis: Social instructors' experiences of supporting a child's positive mental health in a child welfare institution

Supervisors: Päivi Onkalo ja Pirjo Ylikauma

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2016   Number of pages: 36 + 10

The purpose of this study was to describe social instructors' experiences of supporting a child's positive mental health in a child welfare institution. The objective was to bring out the experiences of social instructors, so that the empirical knowledge gained from the study could be utilized in developing the daily work of social instructors in child welfare institutions.

The research method used in the study is qualitative. The data was collected through a questionnaire with open-ended questions. Our research question was: "What kind of experiences do social instructors have of supporting positive mental health in the daily work in child welfare institutions?" The data was analyzed by thematizing. In the theoretical framework of the study, the mental growth of a child, positive mental health and its formation and support in the daily work of child welfare institutions are discussed.

Based on the findings of the study, worth mentioning are things like the youth coherence feel has to be supported by means of structured everyday life. Youth self-satisfaction can be strengthening giving them positive feedback. Self-confidence can be improved giving youth suitable challenges. Successful experiences have to be pay attention to one of the significant things in supporting the youth positive mental health.

One development suggestion based on the findings could be to improve the work methods and practices used in supporting positive mental health in the daily work of child welfare institutions. The study revealed that the instructors lack tangible means and work methods.

Keywords: Foster care, positive mental health, the youth.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	7
2	MIELENTERVEYSTYÖ LASTENSUOJELUYKSIKÖSSÄ	9
2.1	Nuoren psyykkinen kasvu.....	9
2.2	Positiivinen mielenterveys ja sen rakentuminen	11
2.3	Positiivisen mielenterveyden tukeminen lastensuojeluyksikön arjessa.....	14
3	TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN	19
3.1	Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkintakysymys	19
3.2	Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat	20
3.3	Tutkimusmenetelmä	20
3.4	Kohderyhmä ja aineiston hankinta	21
3.5	Aineiston analyysi.....	22
3.6	Tutkimuksen eettisyys	23
3.7	Tutkimuksen luotettavuus.....	24
4	TUTKIMUSTULOKSET	26
4.1	Koherenssin tunteen tukeminen	26
4.2	Itseensä tyytyväisyys.....	26
4.3	Itsetunto	27
4.4	Sosiaalinen tuki ja terveelliset elämäntavat mielenterveyden tukemisen välineenä .	28
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	29
6	POHDINTA	31
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	36

1 JOHDANTO

Kuntien lastensuojelupalveluiden käyttämät, lasten ja nuorten sijoitukset kodin ulkopuolelle sekä alaikäisten huostaanotot ovat lisääntyneet viimeisen 20 vuoden aikana. Keskeisimmät syyt lasten sijoituksiin kodin ulkopuolelle liittyvät vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2005–2016, viitattu 8.4.2016) Lastensuojelun syytietoja ei kerätä valtakunnallisesti, mutta joitain paikallisia selvityksiä -ja tutkimuksia on kuitenkin tehty (Heino & Säkkinen 2011, 37).

Aihealue on ajankohtainen, koska Kansallisen mielenterveys- ja päihdesuunnitelman 2009–2015 toisessa väliraportissa Toimeenpanosta käytäntöön 2010 selviää, että sosiaalityöntekijät havaitsivat usein psyykkisiä vaikeuksia lastensuojelun asiakkaiksi tulleilla lapsilla. Huostaanottotilanteessa oli yli kolmella neljästä (78 %) lapsista huono psyykinen terveys. Päihteitä väärinkäyttäviä lapsia ja nuoria huostaanottotilanteessa oli kolmannes (29 %). Lasten toimintatapoina mainittiin sekä ulospäin että sisäänpäin kääntyminen. Oheisten asioiden lisäksi mainittiin lapsen ja nuoren rajattomuus, hallitsevuus ja väsyneisyys, mutta heitä arvioitiin myös pelokkaiksi ja syrjäänvetäytyviksi (Heino & Säkkinen 2011, 37).

Kunnat kilpailuttavat lastensuojelun sijaishuollon palvelut useimmiten kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kilpailutuskriteerit on valmisteltu huolella, ja ne ovat paljolti samat eri kunnissa. Hinta on keskeinen kriteeri kilpailutuksessa, mutta myös palvelun laadulla on merkitystä. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 6/2012, viitattu 15.4.2016.) Kilpailutusvaatimukset pakottavat yksityiset palveluntuottajat reagoimaan muuttuviin tilanteisiin kehittämällä työntekijöidensä ammattitaitoa ja osaamista laadun vaatimalle tasolle. Lastensuojeluyksikön tulee kyetä vastaamaan kodin ulkopuolelle sijoitetun nuoren erityistarpeisiin hänen positiivisen mielenterveytensä rakentumisessa.

Mielenterveyden käsitteet vaihtelevat ajasta, kulttuurista ja eri ryhmien näkemyksistä ja intresseistä riippuen. Psykiatriassa mielenterveyttä kuvaillaan psyykkisten oireiden ja tautikriteerien avulla. Mielenterveyden tulkitseminen lääketieteellisestä viitekehyksestä antaa suppean kuvan mielenterveydestä. Maailman terveysjärjestö (WHO) määrittelee mielenterveyden seuraavasti; mielenterveys on älyllisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila, jossa yksilö ymmärtää omat kykynsä, pystyy toimimaan elämän normaalistressissä, pystyy työskentelemään tuottavasti tai tuloksellisesti ja pystyy toimimaan yhteisönsä jäsenenä. Positiivinen mielenterveys on uudenlainen määri-

telmä, joka sisältää käsityksen aktiivisesta, muuttuvasta ja muuttavasta ihmisestä. Positiivisen mielenterveyden omaavalla yksilöllä on tunne omien voimavarojensa riittävydestä, itseluottamusta, tyytyväisyyttä elämään, tunne elämän hallinnasta ja optimismia. (Nordling & Toivio 2013, 62–65.)

Positiivinen mielenterveys käsitteenä on varsin tuore. Kirjallisuutta ja tutkimuksia positiivisesta mielenterveydestä ja sen tukemisesta löytyy suomen kielellä varsin rajallisesti. Mari Mäenpää on terveystieteiden pro gradu -tutkielmassaan tutkinut yliopisto-opiskelijoiden sosiaalista tukea ja positiivista mielenterveyttä keväällä 2008. Toisaalta positiivisen mielenterveyden erillisistä osa-alueista kuten koherenssin tunteesta on tehty tutkimuksia (Elämän kokemukset ja koherenssin tunne, Turun yliopisto 2012) sekä pro gradu -tutkielma (Nuorten koherenssin tunteen ja terveyden ulottuvuudet: systemaattinen kirjallisuuskatsaus, Itä-Suomen yliopisto 2013).

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa lastensuojeluyksikölle tietoa ohjaajien kokemuksista nuorten positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvailla ohjaajien kokemuksia positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Tutkimus on laadullinen tutkimus. Tiedonkeruuvälineenä käytettiin kyselylomakkeita.

2 MIELENTERVEYSTYÖ LASTENSUOJELUYKSIKÖSSÄ

2.1 Nuoren psyykinen kasvu

Nuoruus ikävaiheena on muutosten aikaa. Ihmisen pitää nuoruudessa oppia ohjaamaan elämänsä oman yksilöllisyytensä kautta. Tämä oppiminen jatkuu läpi koko elämän, mutta nuoruudessa tämä oppiminen on erityisen vauhdikasta. Voidaan sanoa, että yksilöllisyyden valmistelu alkaa nuoruudessa. Nuoruus on täynnä erilaisia kehitystehtäviä, jotka valmistavat ihmistä ikävaiheesta toiseen siirtymisessä. (Dunderfelt 2011, 85.)

Siirryttäessä lapsuudesta nuoruuteen nuorten minäkuva muuttuu enemmän oman itsensä määrittelemiseksi kuin konkreettisen toiminnan kuvaukseksi. Palaute minkä nuoret saavat, luovat pohjaa heidän minäkuvalleen. Nuoruudessa konkreettisen palautteen suhde minäkuvaan muuttuu vähemmän riippuvaiseksi. Keskeistä nuoren minäkuvaa määrittävistä tekijöistä on kuitenkin muiden ihmisten palaute ulkonäöstä, ikätoverien hyväksyntä sekä koulu- ja urheilumenestys. Minäkuvalla on merkittävästi vaikutus siihen, millaisia toimintastrategioita nuoret käyttävät vaikeissa ja haastavissa tilanteissa. (Nurmi ym. 2014, 159–160.)

Havighurstin mukaan nuoruuden kehitystehtäviä ovat esimerkiksi oman fyysisen olemuksen hyväksyminen, oman arvomaailman ja moraalin kehittäminen, pyrkimys päästä sosiaalisesti vastuulliseen käyttäytymiseen ja löytää itselleen maskuliininen tai feminiininen rooli. Biologisen kehittymisen ohella psykologisella kehitymisellä on hyvin merkityksellinen rooli nuoruudessa, jotka liittyvät vastuuseen ja moraalisiin. Nuoren koko sisäinen psyykinen maailma käy läpi valtavan rakenteellisen ja toiminnallisen muutoksen. Nuori ihminen yrittää tasapainotella ajattelujen ja halujen maailmassa. Ihminen voi tällaisessa tilanteessa ruveta turvaamaan minuitaan ja itseään rakentamalla psyykkisiä suojaussareita suojautumiskeinoina muutosta ja tuntematonta vastaan. (Dunderfelt 2011,85–90.)

Nuoruus on tärkeä ikävaihe mielenterveyden edistämisen näkökulmasta nuoren persoonallisuuden ollessa vielä joustava ja hän etsii vielä parhaillaan omaa suuntaa elämälleen. Nuori hakee erilaisia malleja ympäristöstä ja rakentaa omaa identiteettiään (Kinnunen 2011,17). Nuoruus on siirtymävaihe lapsesta aikuiseksi. Nuoren keho ja ulkonäkö muuttuvat sekä ajatuksissa, asenteis-

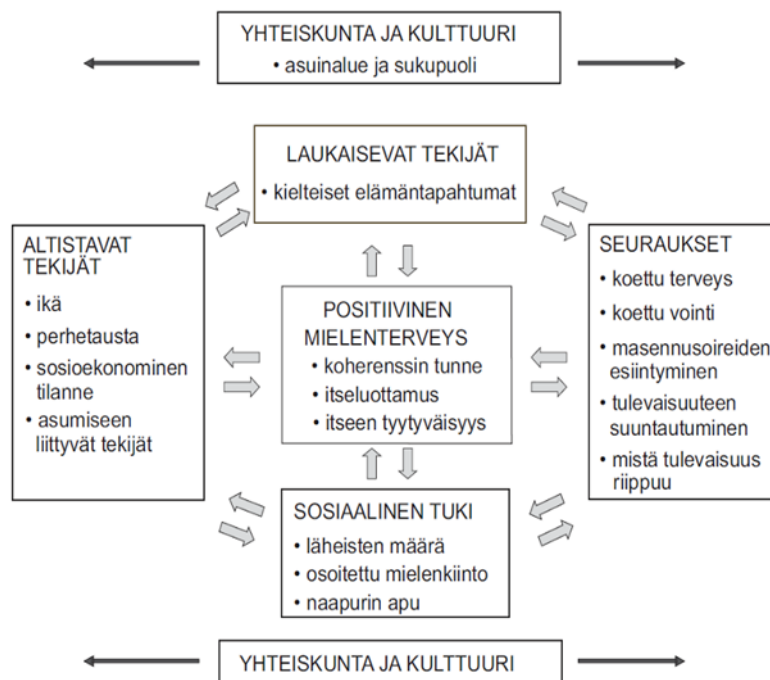

sa ja mielipiteissä tapahtuu muutoksia. Fyysinen kasvu ja hormonitoiminnan muutokset vaikuttavat myös nuoren psyykkiseen tasapainoon. Fyysinen kehitys edeltää yleensä tunne-elämän kypsymistä. Kypsymistä ei voi kiirehtiä tai hidastaa vaan sen on hyvä antaa edetä omalla painollaan. Nuoren kasvun ja kehityksen keskellä pysyvillä arjen toiminnoilla on merkitystä nuoren mielenterveydelle. (Erkko & Hannukkala 2013, 47.)

Aikuisuuden kynnyksellä nuori on älyllisesti ja ruumiinrakenteellisesti valmis maailmaan. Osa nuorista etsii kuitenkin paikkaansa ja varsinkin omaa itseään. Nuoret miettivät mitä haluaisivat tehdä ja missä olla. Vaikka nuori on näennäisesti valmis maailmaan, hän ei ole sisäisesti vielä valmis. Edessä on aika jolloin nuori on täysin vastuussa teoistaan ja päätöksistään. Monipuolinen ihmisten ja maailman kohtaaminen kouluttaa sisäisyyttä ja herättää ihmisen oman todellisen yksilöllisyyden. (Dunderfelt 2011, 92.)

2.2 Positiivinen mielenterveys ja sen rakentuminen

Sohlman määrittelee funktionaalisen mielenterveyden mallin muodostuvan kuudesta osatekijästä, jotka ovat mielenterveys, kulttuuri, altistavat tekijät, laukaisevat tekijät, sosiaalinen konteksti ja seuraukset. Funktionaalisessa mallissa positiivinen mielenterveys esitetään joukoksi erilaisia psykologisia resursseja ja kykyjä. Nämä ovat tarpeellisia yksilölle, jotta hän voi kehittyä psyykkisesti ja fyysisesti terveeksi, muodostamaan tyydyttäviä sosiaalisia suhteita ja rooleja, nauttia elämästä, sopeutua haasteisiin ja stressitilanteisiin tai toteuttaa muita toivottavia yksilöllisiä ja sosiaalisia tavoitteita. (Sohlman 2004, 35.)

Kuva 1, Funktionaalinen mielenterveyden malli (Sohlman 2004, 40.)

Positiivinen mielenterveys koostuu kolmesta osatekijästä; koherenssin tunteesta, itseluottamuksesta ja tyytyväisyydestä itseensä. Koherenssin tunne on kokonaisvaltainen suuntautuneisuus, joka ilmentää luottamusta siitä, että elämän aikana ihmisen sisältä ja ulkoisesta ympäristöstä tulevat ärsykkeet ovat strukturoituja, ennustettavia ja selitettävissä olevia (ymmärrettävyys). Koherenssin tunteeseen liittyy myös, että ihmisellä on käytettävissä resursseja, joilla hän voi vastata näiden ärsykkeiden aiheuttamiin vaatimuksiin (hallittavuus) ja että nämä vaatimukset koetaan haasteina, joihin kannattaa panostaa ja sitoutua (mielekkyys). Koherenssin tunne on käsitteenä

vuorovaikutuksellinen, jonka pohjana on tunne, että asiat ovat hallittavissa omin keinoin tai toisen avustuksella. (Sohlman 2004, 40–42.)

Elämönhallinta, ihmisillä on tarve hallita omaa arkea ja elämäänsä. Tunne hallinnasta auttaa ohjaamaan elämää. Elämönhallintaa sekä sen tunnetta lisäävät havainnot ja kokemukset, jotka vakuuttavat ihmiselle hänen voivan toiminnallaan ja tekemisillään vaikuttaa asioihin ja siihen, mitä hänelle tapahtuu. Onnistumisenkokemukset ovatkin tärkeässä asemassa niin kuin myös oikeanlaisten asioiden harjoittelu. Meillä on tapana ajatella, että virheistä oppii, mutta liiallinen epäonnistuminen saattaa aiheuttaa myös turhautumista ja kyvyttömyyden tunnetta. Lapselle ja nuorelle tulee antaa vastuuta oikeassa määrin mutta ei liikaa sillä se voi aiheuttaa enemmän laiminlyöntiä kuin itsenäistymiskasvatusta. Jokainen ihminen täytyy ottaa huomioon yksilön omien voimavarojen ja resurssien mukaan ja antaa vastuuta hänen edellyttämälleen tasolle. (Keltinkangas-Järvinen 2001, 61–62.)

Vahva koherenssin tunne on tutkimusten mukaan yhteydessä hyvään terveyteen ja sillä voidaan ennustaa myös koettua terveyttä. Koettua terveyttä tai parempaa terveyskäyttäytymistä voidaan myös ennustaa vahvalla koherenssin tunteella. Erilaisissa sairausryhmissä tehdyissä tutkimuksissa vahvan koherenssin tunteen ja terveyden sekä yleisen hyvinvoinnin välillä on havaittu olevan yhteys. Heikko itseluottamus/itsetunto on tutkimusten mukaan yhteydessä masennukseen, toivottomuuteen, pelkoihin ja itsemurha-ajatuksiin. (Sohlman 2004, 51.) Ihmiset kohtaavat jatkuvasti erilaisia kuormitustekijöitä, jotka aiheuttavat yleensä psyykkistä jännitystä. Mikäli ihminen ei pysty suoriutumaan tilanteesta, kuormitus saattaa muuttua negatiiviseksi. Altistavilla tekijöillä kuten iällä ja kielteisillä elämäntapahtumilla voi olla yhteyttä koherenssin tunteen rakentumiseen. (Sohlman 2004, 45–48.)

Sohlman (2004, 42) toteaa tutkimuksessaan, että käsitteitä itsetunto ja itseluottamus käytetään kirjallisuudessa samaa asiaa tarkoittaen. Itsetuntoa pidetään psykologisena resurssina tai henkisen terveyden kulmakivenä. Itsetunto on kokonaisuus, johon kuuluvat seuraavat alueet; suoritusetunto, joka on ihmisen luottamista omiin kykyihinsä, tunne sosiaalisesta selviytymisestä ja aikuisten hyvistä tunnesiteistä sekä yleisestä tyytyväisyydestä elämään. (Sohlman 2004, 40–42.) Törnblom määrittelee itseluottamuksen tarkoittavan yksilön uskomista vahvasti suoriutuvansa tietyistä tehtävistä, esimerkiksi pystyvänsä hoitamaan asioita ja saavuttamaan tiettyjä tavoitteita. (Törnblom 2006, 11.)

Itsetunto on osa ihmisen minäkuvaa. Minäkuva eli ihmisen käsitys itsestään. Itsetunto on tärkeä ominaisuus, että ihminen voi olla tyytyväinen elämäänsä ja pystyy arvostamaan omia suorituksiaan. Ihmisen arkuudella tai ujoudella ei ole mitään tekemistä itsetunnon kanssa, hyvä itsetunto takaa vain sen että ihminen luottaa itseensä. Hyvä ja terve itsetunto on siis luottamusta itseen, uskallusta ottaa vastaan haasteita, asettaa päämääriä ja tavoitteita ja uskoa siihen että niistä suoriutuu ja kykenee viemään tehtävät loppuun asti. Toisaalta voimme ajatella että itsetunto on kykyä myös kestää pettymyksiä ja vastoinkäymisiä. Vaikka terve itsetunto tarkoittaa myös toisten kunnioittamista, arvostamista ja huomioon ottamista siihen liittyy myös yksilöllisiä päämääriä kuten itsenäisyyttä ja riippumattomuutta toisten ihmisten mielipiteistä. Ihmisen ei tulisi kokoajan pohtia mitä muut hänestä ajattelevat. (Keltinkangas-Järvinen 2001, 100–105.)

Mieleltään terveen ihmisen ominaisuudeksi on myös määritelty kolmas mielenterveyden osatekijä, tyytyväisyys itse. Tyytyväisyys itseensä on myös hyvän itsetunnon osa-alue. (Sohlman 2004, 40–42.) Tyytyväisyys itse on kykyä ymmärtää olevansa sinänsä tärkeä ilman, että suoriutuisin tai onnistumisista sitä osoittaa. Se vaatii ihmiseltä paljon, minkä vuoksi se on itsetunnon erityinen haaste. (Mäenpää 2008, 9.)

Nuoren kielteinen kuva omasta kehostaan saattaa olla merkittävä riski itsetunnon kehittymiselle. Mielenterveyden edistämisessä nuoren itsetunnon huomioinnin lisäksi nuoren näkemys omasta kehon kuvastaan on tärkeä. (Kinnunen 2009, 54.) Sohlmanin (Sohlman 2004, 70) tutkimuksen osallistuneiden positiiviseen mielenterveyteen liittyviä altistavia tekijöitä olivat perhetausta, asumiseen liittyvät tekijät ja sosioekonomiset tekijät. Kielteisillä elämäntapahtumilla ja altistavilla tekijöillä tutkimuksessa nähtiin olevan yhteys positiivisen mielenterveyden kehittymiseen.

Sosiaalinen tuki määritellään siten, että meillä on olemassa ihmisiä, joihin voimme luottaa ja jotka saavat meidät tuntemaan itsemme arvostetuiksi, rakastetuiksi ja uskomaan, että meistä väitettään. Sosiaalinen tuki jaetaan emotionaaliseen, välineelliseen ja arvioivaan sekä informatiiviseen tukeen. Emotionaalinen tuki on toisen antamaa rakkautta, huolenpitoa, sympatiaa ja ymmärrystä. Välineellinen tuki on konkreettista apua, kuten rahaa tai työpanosta. Arvioiva tuki on päätöksenteossa avustamista ja palautteen antamista. Informatiivinen tuki käsittää neuvojen ja tiedon antamista. Sohlmanin mukaan sosiaalinen tuki on yhteydessä emotionaaliseen hyvinvointiin ja positiiviseen mielenterveyteen. Sosiaalinen tuki on merkittävä tekijä, joka erottaa tyytyväiset ja toimintakykyiset ihmiset tyytymättömistä ja toimintakykyisistä. (Sohlman 2004, 49–50.)

Määritelmissä sosiaalinen tuki nähdään usein ihmisen identiteetin muodostumisen ja kriisitilanteista selviytymisen tai muutokseen mukautumisen kannalta keskeisenä. Mahdollisuus sosiaaliseen tukeen on tärkeä koetun terveyden voimavara. Sosiaalista tukea kuvataan sosiaalisiin suhteisiin liittyvänä positiivisena, terveyttä edistävänä tai stressiä ehkäisevänä tekijänä. Sosiaalinen tuki nähdään ihmisten välisiin vuorovaikutussuhteisiin liittyvänä, joka nähdään syntyvän useimmiten sellaisten verkostojen kautta, jossa ihmisellä on pysyvät suhteet. (Metteri & Haukka-Wacklin 2007, 55.)

Vanhemmista irtautumiseen liittyy yksinäisyyden tunnetta, jota helpottaa ryhmään kuuluminen. Yksinäisyys sekä ystävien puute voi olla nuoren mielenterveyden yksi uhkatekijä. Yksinäisyys on tunnetila, josta voi muodostua este sosiaaliselle ja positiivisen mielenterveyden kehittämiseksi. Vuorovaikutuskokemukset toisten kanssa ovat persoonallisuuden kehityksen tärkein asia. Vuorovaikutustaidot eivät kehity virtuaalimaailmassa samoin kuin avoimessa ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Virtuaalimaailmassa epämiellyttäviä tunteita ei tarvitse kohdata ja siellä voi selailla omilla ehdoillaan sekä luoda itselleen kuvitteellisen maailman. (Kinnunen 2009, 56.)

2.3 Positiivisen mielenterveyden tukeminen lastensuojeluyksikön arjessa

Lastensuojelun asiakkaaksi päätyneiden lasten arkea on ennen sijoitusta leimanneet muutokset. Lasten perherakenteet ovat voineet muuttua, myös asuinpaikka ja arjen kasvuympäristö ovat vaihtuneet. Lisäksi lastensuojelun asiakkaiden perheiden elämä sisältää verrattain paljon pahoinvointia aiheuttavia tekijöitä kuten köyhyyttä. (Heino 2013, 95.)

Lastenkotia voidaan pitää perustellusti yhteisönä. Lastenkodissa on ihmisten välillä pysyvä kasvotusten tapahtuva vuorovaikutus, jota säätelevät tietty päivittäinen ja viikoittainen rytmi, sekä tietyt käyttäytymissäännöt ja normiodotukset. Lastenkotiyhteisössä on myös määritelty selkeästi, missä määrin yhteisön jäsenet voivat tehdä itsenäisiä valintoja. Lastenkodissa yhteisö kohdistaa jäseniinsä odotuksia, joita se ei kohdistaa ulkopuolisiin. Lastenkotiyhteisön jäsenet eivät ole liittyneet yhteisöön spontaanisti, vapaaehtoisesti tai yhteisiin tavoitteisiin sitoutuneena. Yhteisön jäsenet eivät ole keskenään tasa-arvoisia, sillä siellä erottuvat kasvattajat ja kasvatettavat. (Kyrönseppä & Rautiainen 1993. 88–89.)

Riitta Laakso käsittelee väitöskirjassaan lastenkotityötä jokapäiväisinä toistuvina, osittain itseltään selvyyksiksi muodostuneiden arjen rutiinien näkökulmasta. Laakso on tiivistänyt lastenkoti-työn ulottuvuuden käsitteeksi ”arkinen huolenpito”. (Laakso 2009, 115.) Ihmisen perustarpeet ovat pysyviä, jokainen nuori kaipaa rakkautta, välittämistä ja hyväksytyksi tulemisen tunnetta. Nuorten kanssa työskentelevien aikuisten olisi hyvä ajoittain pohtia, miten näitä tärkeitä tunteita voisi siten välittää nuorille arkisten toimintojen keskellä. (Kinnunen 2009, 60.) Laakso kertoo, että lastenkodissa lasten kanssa työskentelyssä keskeisen tehtävän tulisi olla lapselle turvallisen kasvuympäristön takaaminen, johon liittyy myös ajatus arjesta, jonka pyörittäminen vastuu kuuluu aikuiselle. Aikuisen tehtäviin kuuluu lapsen ruoasta ja puhtaudesta huolehtiminen ja mahdollistaa lapselle koulunkäyminen sekä rauhassa nukkuminen. Oletus on, että lastenkodissa asuvat lapset eivät ole välttämättä saaneet osakseen aikuisen huolenpitoa. Arki lapsen omassa kodissa ei ole sujunut, siitä on tullut ammattilaisille huolen aihe ja lapsen arjen turvaamisesta tärkeä peruste lapsen sijoitukselle pois kotoa. Sujuvasta arki on tavoite lastenkodissa tehtävälle työlle. Arkinen toistuva rytmi jäsentää lastenkodin arkea. Päivärytmin mukaisesti lapset nukkuvat ja syövät lastenkodissa, käyvät koulussa ja harrastuksissa. Lastenkodissa työntekijä herättelee aamulla lapset, huolehtii aamupalasta ja kouluunlähdistä. Työntekijä on myös paikalla kun lapset tulevat koulusta, päivällinen syödään yhdessä ja jutustellaan päivän tapahtumista. Illalla työntekijä huolehtii lasten kotiintuloajoista ja nukkumaanmenosta. (Laakso 2009, 117–118.)

Arjen hallinta on toiminnallista, kokemuksellista ja välitöntä palautetta antavaa. Se on omaan elämään ja lähiympäristöön vaikuttamista omilla tiedoilla ja taidoilla ja tämän osaamisen kartuttamista ja keskeistä siinä on osaamisen lisäksi myös tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot sekä vuorovaikutustaidot. Fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen tilan tiedostaminen ja luominen on arjen hallinnan lähtökohtana. (Kivelä & Lempinen 2010, 12.) Arjen rutiinit ja rituaalit ovat merkittäviä lapsen kehityksen kannalta. Rutiinit ja rituaalit luovat struktuuria arkeen ja muokkaavat yhteisön tunneilmastoa. Rutiinit ovat arkeen kuuluvia hetkellisiä, säännöllisesti toistuvia tilanteista, joihin ei liity erityistä sovittua merkitystä. Ruokailuhetket ovat esimerkki tilanteista, jotka sisältävät sekä rutiineja, että rituaaleja. Ne sujuvat tietynlaisten tietoisesti suunnittelemattoman toistuvan mallin mukaan. (Määttä & Rantala 2010, 73.)

Rajojen asettaminen on tapa tuottaa lapselle havainto siitä, että asioihin voidaan vaikuttaa. Keltinkangas-Järvisen (2001, 66) mukaan tutkimukset ovat osoittaneet, että lapsista joilla ei ole rajoja tulee ulospäin varmalta näyttäviä mutta sisäisesti turvattoman oloisia ihmisiä. Sääntöjä vastaan kapinointi ja korostunut itsevarmuus ovat suojana lapsilla omaa sisäistä epävarmuutta vastaan.

Rajat ovatkin suojana ja turvana lasta varten, myös silloin kun ne tuntuvat hänestä rajoituksilta tai hän kapinoi niitä vastaan. Vaikka rajat usein arjessa laitetaankin kieltojen ja käskyjen avulla, niin ne eivät ole vain pelkästään rajoittamista vaan myös positiiviset odotukset ja toiveet ovat sitä. Jokaisella lapsella ja nuorella on myös sisäiset rajansa. Rajojen asettamisella ei siis ole tarkoituksena opettaa lasta kiltiksi vaan opettaa heitä myös hallitsemaan itseään ja tekemään kompromisseja. Tilanteissa ihmisellä tulisi säilyä jokin mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Lasten ja nuorten kasvaessa säännöt ja rajat eivät poistu vaan ne muuttavat muotoaan. Tarkoitus rajojen asettamisella on se, että jos oma hallinta pettää on ympärillä ihmisiä joihin voi luottaa ja jotka hallitsevat tilanteen. (Keltinkangas-Järvinen 2001, 66–69.)

On tärkeä puuttua nuoren ja lapsen ei-toivottuun käyttäytymiseen ja pyrkiä sitä muuttamaan toivotun toiminnan kaltaiseksi. Perheen ja lähiympäristön tuki, osallistuminen ja sitoutuminen ovat edellytys mahdollisten tulosten saavuttamiseksi. Positiivista vuorovaikutusta tulisi lisätä ja tukea perhettä ja vanhempia, että nuoren ja lapsen toiminta ei lisäisi ei-toivottua käytöstä vaan vähentäisi ongelmallista käyttäytymistä. Kasvatukselliset keinot ja johdonmukaisuus sekä perheen väliset tunne vuoro-vaikutukset sekä koulumenestys ja ikätovereiden väliset suhteet ovat osa tukemisen keinoja. (von der Pahlen & Marttunen 2013, 105–107.)

Näihin voit itse vaikuttaa

MIELENTERVEYDEN KÄSI

RAVINTO JA RUOKAILU

- Mitä söit päivän aikana?
- Muistitko syödä välipaloja?
- Kenen kanssa söit?
- Söitkö rauhassa vai oliko kiire?

IHMISSUHTEET JA TUNTEET

- Ketä tapasit tänään?
- Mitä teit perheen kanssa?
- Millainen mielialasi oli päivän aikana?
- Kerroitko jollekin tunteistasi?
- Jaksotko kuunnella ystävää?
- Mistä olit iloinen tai surullinen?

LIIKUNTA JA YHDESSÄ LIIKKUMINEN

- Miten liikutit päivän aikana?
- Liikutko jonkun kanssa?
- Millainen liikunta on parasta?
- Millaisen olon liikunta saa sinussa aikaan?

PÄIVÄN RYTMİ

UNI JA LEPO

- Mihin aikaan menit nukkumaan?
- Nukuitko tarpeeksi?
- Nukuitko hyvin?
- Heräsitkö pirteänä?
- Oliko päivässäsi mukavia oleskeluhetkiä?
- Ehditkö rentoutua ja levätä?

HARRASTUKSET JA LUVUUS

- Mitä hauskaa teit?
- Teitkö jotain luovaa?
- Millaisesta tekemisestä saat mahtavan tunteen?
- Mikä on sinusta kaunista?
- Paljonko olit tietokoneella tai katsoit televisiota?
- Kenen kanssa harrastit?

ARVOT JA PÄIVITTÄISET VALINNAT

- Millaisia hyvää mieltä tuovia valintoja teit päivän aikana?
- Mitä arvostat ja pidät tärkeänä elämässäsi?

mieli
Suomen Mielenterveysseura

© Mielenterveystaidot kasvun -hankkeen, Suomen Mielenterveysseura
mielenterveysseura.fi • mielenterveysseura.fi/kehittamistoiminta

Kuva 2, Mielenterveyden Käsi (Erkko & Hannukkala 2013, 28)

Mielenterveyttä vahvistetaan huolehtimalla säännöllisesti arjen keskeisistä tukipilareista; unesta ja levosta, ravinnosta ja ruokailusta, ihmissuhteista ja tunteista, liikunnasta, harrastuksista ja luovasta toiminnasta (Erkko & Hannukkala 2013, 28). Suomen Mielenterveysseuran kokoaman Mielenterveyden Käsi – julisteen mukaisesti voidaan tukea yksilön mielenterveyttä Kuvassa 2.

Nuoren mielenterveyden tukemisessa tärkeänä asiana voidaan pitää myös nuoren aitoa kohtaamista. Aitoa kohtaamista voimme pitää enemmänkin asenteena kuin työmenetelmänä. Aito kohtaaminen pitää sisällään ne kasvatuksen osa-alueet, jotka tekevät aikuisen ja nuoren välisen suhteen toimivaksi ja luottamukselliseksi. Kasvattaminen on rajojen asettamista ja välittämistä. (Veivo-Lampinen, 2009, 206–207) Nuoren aitoon kohtaamiseen kuuluu olennaisesti se, että aikuinen ihminen itse kasvattajana hallitsevat omat tunteensa ja osaa pysyä rauhallisena. Aikuisten tunteet niin positiiviset kuin negatiiviset tunteetkin on tultava aidosti esille, mutta ei kontrolloimattomasti tai arvaamattomasti. Tämä mahdollistaa sen, että nuori oppii samalla myös tunteiden ilmaisua ja niiden hallintaa. (Veivo-Lempinen 2009, 211–212.)

Työntekijän tehtävänä on tarjota asiakkaalle oikeanlainen paikka, aika ja ihminen, jossa hän kykenee työskentelemään ja missä hän voi työstää kokemuksiaan ja ajatuksiaan työntekijän kanssa. Työntekijän tulee olla rehellinen asiakasta kohtaan, pitää lupauksensa ja puhua totta. Rehellisyys itseään kohtaan on myös tärkeää, sillä työntekijän on kyettävä erottamaan omat tunteensa ja reaktionsa asiakkaan tunteista. Ammatillisessa työsuhteessa rajojen asettaminen on tärkeää. Ne suojaavat työntekijää ylikuormitukselta ja tunteiden valtaan joutumiselta. Työntekijä joutuu työskentelemään useiden eri rajojen rajapinnoilla kokoajan. (Kiviniemi ym. 2007, 24–30.)

3 TUTKIMUKSEN SUORITTAMINEN

3.1 Tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja tutkintakysymys

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla ohjaajien kokemuksia positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa lastensuojeluyksikölle tietoa ohjaajien kokemuksista, jotta arjen ohjaustyötä voitaisiin kehittää tulevaisuudessa. Tutkimuksessa tehtiin näkyväksi ohjaajien kokemustietoa nuorten positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Konkreettinen hyöty tutkimuksesta tulevaisuudessa on, että nuoret saavat laadukkaampaa ja yksilöllisempää ohjausta heidän psyykkisen kasvunsa tueksi, koska toimintaa voidaan kehittää tutkimuksesta saatavan tiedon perusteella.

Tutkimuskysymys oli:

1. Millaisia kokemuksia lastensuojeluyksikön ohjaajilla on lastensuojeluyksikön arjessa tehtävästä positiivisen mielenterveyden tukemisesta?

Tutkimuksessa ohjaajilla tarkoitetaan niitä henkilöitä jotka ovat mukana lastensuojeluyksikön päivittäisessä arki- ja kasvatustyössä sisältäen ohjaajat, yksikönjohtajan ja kasvatusjohtajan. Nuorella tutkimuksessa tarkoitetaan lastensuojeluasiakkaana olevia lastensuojeluyksikköön sijoitettuja lapsia, jotka ovat iältään 12–17-vuotiaita.

Sosionomin (AMK) ydinosaamiseen kuuluu asiakastyön osaaminen. Sosionomin tulee osata tukea ja ohjata tavoitteellisesti erilaisia asiakkaita ja asiakasryhmiä heidän arjessaan. Sosionomi (AMK) osaamisen tavoitteisiin on listattu myös tutkimuksellinen kehittämisosaaminen. (Rouhiainen-Valo ym. 2010, 17–18.) Oppimistavoitteemme olivat kehittää omaa asiakastyön osaamistamme lastensuojeluyksikössä tehtävän mielenterveystyön osalta. Tavoitteenamme oli saada tietoa, kuinka nuoren positiivisen mielenterveyden tukeminen tapahtuu lastensuojeluyksikössä. Tavoitteenamme oli myös oppia sosiaalialan tutkimus- ja kehittämisosaamisen kompetenssista teorian hankintaa, tutkimusmetodien valintaa ja tulosten käsittelyä. Tutkimuksen tekeminen haastoi tutkijoiden eettistä osaamista koko tutkimusprosessin ajan.

3.2 Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat

Yksi kvalitatiivisen tutkimuksen tyypillisistä piirteistä on ihmisen käyttäminen tiedonkeruun välineenä. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tarkoituksena on yrittää ymmärtää haastateltavia mutta mahdollisuus ymmärtää toista laadullisessa tutkimuksessa on kaksisuuntainen. Miten tutkija ymmärtää toista ihmistä ja toinen ihminen ymmärtää tutkijan laatimaa tutkimusta sekä sen asettamia kysymyksiä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 68–69.) Vaikka ihmisten tilanteissa on yhteisiä tekijöitä, kuten työyhteisö, maailma, arvot ja normit niin silti jokaisen ihmisen tilanne on ainutkertainen. Jokaisella ihmisellä on oma tajunnallisuus eli mieli, kehollisuus sekä oma situationaalisuus työyhteisön ulkopuolella. Edellä mainitut asiat vaikuttavat kokonaisvaltaisesti ihmiseen ja hänen toimintaansa. (Rauhala 1983, 26–33.) Humanistisessa näkemyksessä painotetaan kokemuksen ja tietoisuuden kuvaamista ja ymmärtämistä (Herrala ym. 2010, 14).

Lähtökohdana laadullisessa tutkimuksessamme on kuvata lastensuojeluyksikössä tehtävää positiivisen mielenterveyden tukemista. Tutkimuksemme lähtökohdana on holistinen ja humanistinen ihmiskäsitys. Ihmistä ei voida käsittää ilman että ymmärrämme hänen maailmaansa jossa hän elää. Tutkimuksessamme tällä maailmalla tarkoitamme lastensuojeluyksikköä ja siellä tapahtuvaa hoito- ja kasvatustyötä. Tutkimuksen tarkoituksena on kerätä tietoa lastensuojeluyksikön ohjaajilta lastensuojeluyksikössä tehtävästä positiivisen mielenterveyden tukemisesta kyselylomakkeella, jossa on avoimia kysymyksiä. Kiinnitämme tutkimuksessamme huomiota myös ihmisen kunnioittamiseen ainutkertaisena yksilönä. Tutkimuksessamme pyrimme kuvaamaan tutkittavaa asiaa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti niin, että omat arvolähtökohdamme eivät muovaa vastauksia sellaisiksi miten me pyrimme ymmärtämään vastauksia.

3.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi tutkimuksessa valittiin kysely, jossa hyödynnetään avoimia kysymyksiä. Kyselyllä tarkoitamme menettelytapaa, jossa tiedonantajat itse täyttävät heille esitetyn kyselylomakkeen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 73). Kyselylomakkeella tehtävä kysely on tehokas ja sen aika- ja kustannukset voidaan arvioida myös tarkasti. Kyselyllä on kuitenkin myös huonoja puolia, kuten se että, aineistoa pidetään tavallisimmin pinnallisena ja tutkimuksia teoreettisesti vaatimattomina. Myös seuraavista asioista ei voi olla varmuutta; ovatko vastaajat pyrkineet vastaamaan

huolellisesti ja rehellisesti, miten vastaajat ovat selvillä kysytyistä aihealueista ja lisäksi väärinymmärryksiä on vaikea kontrolloida. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 190.)

Kysymys voi olla suljettu etukäteen määrättyineen vastausvaihtoehtoineen tai avoin, jolloin vastaaja saa itse päättää miten vastaa. Kiinteät vastausvaihtoehdot helpottavat vastausten tilastollista käsittelyä, mutta niiden vaarana on, että tutkijalta jää huomaamatta muita mahdollisia vastausvaihtoehtoja. Avoimen kysymyksen haasteena on sen vaikea muotoileminen niin, että vastaaja ymmärtää kertoa kaikki asiat, joita tutkija tarvitsee. (Taideteollinen korkeakoulu 2016, viitattu 7.4.2016). Valitsimme avoimet kysymykset koska tavoitteenamme oli saada vastaajilta syvempiä vastauksia heidän kokemuksistaan ja etteivät vastaukset jäisi liian pinnallisiksi ja suppeiksi vaan ohjaajat voisivat tuoda omat kokemuksensa julki juuri niin kuin he sen kokevat.

Tiedonkeruun välineenä käytettiin kyselylomaketta (LIITE 3), joka koostui avoimista kysymyksistä Kyselylomakkeen kysymykset käsittelevät ohjaajien kokemuksia positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä, sekä tukemisen mahdollisista kehittämistarpeista. Valitsimme kyselyn siksi, että vastaajat eivät olisi tunnistettavissa vastauksistaan. Haastattelu tiedonkeruun välineenä olisi muodostunut ongelmalliseksi tutkijoiden ja kohderyhmän läheisen suhteen vuoksi. Tavoittelimme sitä, että vastaajat vastaisivat arkaluontoisiin kysymyksiin mahdollisimman rehellisesti ja vastaukset olisivat vastaajien omia kokemuksia. Kysymykset liittyivät lastensuojeluyksikön arjessa tapahtuvaan positiivisen mielenterveyden tukemiseen. Sen lisäksi kysyttiin kuinka työtä voitaisiin kehittää.

Kyselylomakkeessa on seitsemän avointa kysymystä, jotka on laadittu tutkimuksen tietoperustan perusteella. Tietoperusta ja kyselyn vastaukset nitoutuvat yhteen kohdassa, jossa käsittelemme tutkimustuloksia ja vastauksia. Jätimme kysymättä kyselylomakkeessa vastaajaan liittyviä tietoja kuten ikä, sukupuoli ja koulutustausta, jotta vastaajien anonymiteetti olisi turvattu tutkimuksen kohderyhmän ollessa pieni.

3.4 Kohderyhmä ja aineiston hankinta

Kohderyhmänä tutkimuksessa oli koko lastensuojeluyksikön henkilökunta, jotka ovat mukana lastensuojeluyksikön arjen kasvatus- ja hoitotyössä. Lastensuojeluyksikössä ei ole muuta henkilökuntaa. Kyselyyn vastasi lastensuojeluyksikön yhdeksästä (9) ohjaajasta viisi (5) henkilöä mää-

räaikaan mennessä. Vastausten pituudet vaihtelivat ranskalaisin viivoin vastatuista vastauksista useiden lauseiden mittaisiin vastauksiin.

Olimme olleet yhteydessä lastensuojeluyksikköön hyvissä ajoin ammattiharjoittelun yhteydessä. Harjoittelun aikana ilmeni, että lastensuojeluyksiköllä olisi tarve ohjaajien mielenterveystyöhön liittyen tutkimukselle ja sovimme yhteistyöstä. Tutkimussuunnitelman hyväksymisen jälkeen haimme tutkimusluvut (LIITE1) lastensuojeluyksikölle suoritettavaan tutkimukseen. Tutkimusta varten laadittiin saatekirje (LIITE2), jossa kerrottiin tutkimuksen tavoite ja tarkoitus, sekä kuinka toimia käytännössä. Saatekirjeessä annettiin ohjeet siitä kuinka toivoimme vastaajien vastaavan kysymyksiimme. Saatekirjeet ja kyselylomakkeet toimitettiin henkilökohtaisesti paikanpäälle palautuskuorineen. Aikaa kyselylomakkeeseen vastaamiseen annettiin kaksi viikkoa (14vrk), jonka aikana vastaukset oli palautettava niille erikseen määrättyyn paikkaan suljetussa palautuskuoresa. Kyselylomakkeet noudettiin lastensuojeluyksiköstä eräpäivästä seuraavana arkipäivänä.

3.5 Aineiston analyysi

Laadullisen aineiston analyysillä on tarkoitus luoda aineistoon selkeyttä ja tuottaa samalla uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Informaatioarvon kasvattamiseen pyritään luomalla hajanaisesta aineistosta selkeää ja mielekästä. (Eskola ym. 1998,138.) Laadullisen tutkimuksen aineiston analyysi alkaa päättämällä, mikä tutkijoita aineistossa kiinnostaa. Seuraavaksi tutkijat käyvät läpi aineiston ja erottelevat ne asiat, jotka sisältyvät kiinnostukseen. Näiden jälkeen siirrytään teemoitteluun. Teemoittelussa on kyse laadullisen aineiston pilkkomisesta ja ryhmittelystä erilaisten aihepiirien mukaan, se mahdollistaa tiettyjen teemojen esiintymisen vertailun aineistossa. Alustavan ryhmittelyn jälkeen tapahtuu varsinaisten aiheiden eli teemojen etsiminen. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92–93.)

Tässä tutkimuksessa aineiston käsittely alkoi lukemalla saadut vastaukset ja kirjoittamalla vastaukset puhtaaksi sanasta sanaan. Sen jälkeen niistä eroteltiin asiat, jotka kiinnostivat tässä tutkimuksessa. Saadut vastaukset teemoiteltiin positiivisen mielenterveyden mallin mukaisesti: koherenssein tunteeseen, tyytyväisyyteen itseensä sekä itsetuntoon. Aineistosta nousi esiin myös sosiaalisten suhteiden merkitys sekä altistavien tekijöiden ja koetun terveyden aihepiirit.

Esimerkkejä teemoittelusta:

Koherenssin tunteeseen yhdistimme sitaatin, ”säännöllisyys, ennakoitavuus, selkeät rajat/ohjeet.”

Tyytyväisyyteen itseensä, ”Nuorelle pitää antaa positiivista palautetta oikeissa tilanteissa.”

Itsetuntoon, ”On selvää , että aikuisen kiinnostus lasta kohtaan vahvistaa nuoren itseluottamusta.”

3.6 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimusaiheen eettiseen pohdintaan kuuluu selkeyttä se, kenen ehdoilla tutkimusaihe valitaan ja miksi tutkimukseen ryhdytään. Hyvää tutkimusta ohjaa eettinen sitoutuneisuus. Tutkijan on huolehdittava tutkimussuunnitelman laadukkuudesta, valitun tutkimusasetelman sopivuudesta ja raportoinnin asianmukaisuudesta. Lisävaatimus hyvälle tutkimukselle on eettinen kestävyys. Eettisyys kiertyy myös muodollisesti tutkimuksen luotettavuus- ja arviointikriteereihin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 127–129.)

Tutkimusetiikan perusteisiin kuuluu, että tutkittaville tulee heidän sitä halutessaan taata mahdollisuus säilyä anonyymeinä valmiissa tutkimuksessa. Anonymiteetin säilyttämisellä on selkeitä etuja tutkimuksen kannalta, tutkittavien henkilöiden anonyymiys lisää tutkijan vapautta. Tutkijan on myös helpompi käsitellä tutkimuksessaan arkojakin asioita silloin kun tutkittavia henkilöitä suojaa anonymiteetti. Ihmiset uskaltavat anonymiteetin suojissa puhua rehellisesti ja suoraan, joka helpottaa tutkijaa keräämään tutkimuksen kannalta olennaista tietoa. (Mäkinen 2006, 114.) Tutkimukseen osallistuneiden henkilöllisyys ei käynyt ilmi tutkijoille missään vaiheessa tutkimusta.

Jokaiselle vastaajalle annettiin saatekirjeen ja kyselylomakkeen mukana palautuskuori, jossa vastaaja palautti täytetyn kyselylomakkeen lastensuojeluyksikössä olleeseen laatikkoon niin että tutkijat eivät näe missä järjestyksessä kukin vastaaja on kirjekuorensa jättänyt. Kullakin vastaajalla tuli olla myös rauhallinen paikka vastata kyselyyn eikä mahdollisuutta katsoa toisten vastaajien vastauksia.

Tutkimuksessa metodina käytetty kysely pitää sisällään monia eettisiä ongelmia. Vastauksien tulee olla luotettavia, joten se on varmistettava. Mikäli kyselylomakkeet on laadittu siten, etteivät ne anna kysymysasetteluun luotettavia vastauksia, voidaan tutkimusta pitää moraalittomana. Kysymykset tulee laatia yksiselitteisesti eivätkä ne saa olla johdattelevia. (Mäkinen 2006, 92–93.)

Yhteistyön alkaessa tutkimustavoitteesta ja aineiston keruutavasta informoitiin yhteistyökumppania. Alustavia keskusteluja aiheesta oli käyty jo suunnitteluvaiheessa. Vastaaaja ohjeistettiin oikeanlaisesta vastaamistavasta saatekirjeessä antamalla liian tarkkoja ohjeita. Saatekirjeessä oli tutkimuksen tarkoitus, tutkimuksen tavoite ja lupaus siitä, että vastaajien anonymiteetti säilytetään tutkimuksen ajan ja sen jälkeen. Koko tutkimuksen ajan tutkijoita on ohjannut yleiset sosiaalialan eettiset ohjeet ja normit.

Aineisto kerättiin suoraan ihmisiltä, joten tutkijoita koskee vaitiolovelvollisuus. Tutkimuksen aikana tutkijat eivät saaneet näyttää, tai kertoa ulkopuolisille aineistosta ja vaitiolovelvollisuus säilyi koko tutkimuksen ajan, vaikka tutkimus päättyikin. Raportoinnin ja opinnäytetyön esittämisen jälkeen tutkimusmateriaali ja – vastaukset tuhottiin asianmukaisella tavalla.

3.7 Tutkimuksen luotettavuus

Jokaisessa tutkimuksessa pyritään arvioimaan tutkimuksen luotettavuutta. Luotettavuuden arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia mittaus- ja tutkimustapoja. Tutkimuksessa otamme huomioon myös sen, että informanttien tarinaa on mahdollista suodattaa myös tutkijoiden omien kehysten läpi, koska tutkija on itse luonut tutkimusasetelman ja tulkitsee sitä omalla tavallaan. (Hirsjärvi ym. 2008, 226–228.) Olemme avanneet kaikki tutkimuksen eri vaiheet ja menetelmät mahdollisimman tarkasti ja selkeästi lukijoille. Lähteinä ja teorian pohjana käytimme mahdollisimman kattavasti kirjallisuutta, tutkimuksia sekä väitöskirjoja.

Tutkimuksen validisuudella tarkoitamme sitä, että saadaanko valitulla tutkimusmenetelmällä vastaus tutkimuskysymykseen. Kyselylomakkeita käytettäessä kysyessä saadaan vastaukset, mutta vastaajat ovat saattaneet käsittää kysyttävät eri tavalla kuin tutkija on ajatellut. Jos tutkija käsittelee saatua tietoa alkuperäisen ajattelumallin mukaisesti, ei tuloksia voida pitää tosina tai pätevinä. Laadullisessa tutkimuksessa sen luotettavuutta kohentaa, jos tutkijat ovat tarkasti selostaneet

tutkimuksen ja sen eri vaiheiden toteuttamista. Aineiston tuottamista ja sen olosuhteita on kerrottava selvästi ja totuudenmukaisesti. Tulosten tutkinnassa vaaditaan tutkijalta kykyä punnita vastauksia ja saattaa niitä teoreettisen tarkastelun tasolle. Millä perusteella tutkija esittää päätelmiänsä ja mihin hän perustaa ne. (Hirsjärvi ym. 2008, 226–228.) Olemme valinneet kyselylomakkeeseen kysymykset niin, että ne tukevat tutkimuksemme viitekehystä eivätkä ne ole johdattelevia. Tällöin saimme vastauksiksi jokaisen ohjaajan omia kokemuksia asiasta, jota tutkimme.

Mäkisen (2006, 93) mukaan kysely pitäisi aina testata skeptisillä ja kriittisillä vastaajilla, jotta välttäisiin kysymyksien johdattelevuudelta. Tässä tutkimuksessa kyselylomake testattiin kahdella lastensuojeluyksikössä työskentelevällä ohjaajalla. Heiltä saatujen palautteiden jälkeen kysely toimitettiin kohderyhmälle. Kyselylomaketta tai sen kysymyksiä ei tarvinnut korjata ennen varsinaista kyselytutkimusta. Kysely mittasi asiaa, jota tutkimme ja kysymysten asettelu oli tarkoituksenmukainen eikä siihen ei tullut korjausehdotuksia. Kysymykset olivat helposti ymmärrettävissä eivätkä ne olleet liian johdattelevia.

Raporttia kirjoitettaessa otimme huomioon kirjoitustavan, jolla raporttia kirjoitetaan. Kirjoitustapa ei saa leimata tutkittavaa ryhmää tai ihmisiä negatiivisesti, vääristellä totuudenmukaisuutta tai todellisuutta. Tutkimuksen vastauksissa tutkijat eivät saa asettua kenenkään puolelle. Johtopäätökset ja päätelmät tulee olla puolueettomia tuloksia. Mielenpitoet ja kokemukset tulee esittää sellaisenaan kuin ne aineistossa tulevat esiin. Myös vastaajan oma mielipide asiasta tuodaan ilmi juuri niin kuin se on kyselylomakkeeseen kirjoitettu. Sama koskee myös lopullista tuotosta. Koko tutkimuksen ajan tutkijoiden tulee säilyttää koko tutkimuksen materiaali asianmukaisella tavalla niin, että ulkopuolisilla ei ole mahdollisuutta päästä siihen käsiksi. (Eskola & Suoranta, 1996, 57–58.) Raportissamme käytämme suoria lainauksia vastaajilta tuomaan elävyyttä ja selkeyttä tutkimustuloksiin ja johtopäätöksiin.

Luotettavuuden parantamiseksi on puhuttu tutkimusprosessin julkisuudesta. Tällä tarkoitetaan sitä, että tutkija raportoi yksityiskohtaisesti siitä mitä on tekemässä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 142.) Opponentit sekä ohjaavat opettajat, arvioivat ja antoivat palautetta tutkimuksestamme koko sen ajalta luonnostelusta aina loppuraporttiin saakka. Tapaamisissa heidän kanssa käytiin läpi tutkimuksen eri vaiheita sekä tutkimukseen liittyviä valintoja ja teoriaosuuden täsmällisyydestä ja aiheidonnaisuudesta. Käytettyjä valintoja olemme perustelleet tieteellisesti uskottavasti ja perusteellisesti.

4 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselylomakkeella hankittu aineisto kirjoitettiin puhtaaksi ja teemoiteltiin Sohlmanin funktionaalisen mielenterveyden mallin mukaisesti kyselylomakkeen teemoja hyödyntäen. Tutkimustuloksista nousi esille positiivisen mielenterveyden osa-alueet: koherenssin tunne, tyytyväisyys itseensä sekä itsetunto. Nämä kolme positiivisen mielenterveyden tukemiseen liittyvää asiaa kietoutuvat yhteen ohjaajien vastauksissa. Vähemmälle huomiolle ohjaajien vastauksissa jäivät sosiaalisen tuen, altistavien tekijöiden, laukaisevien tekijöiden sekä seurauksien painotus, mutta näillä nähtiin olevan merkitys nuoren positiivisen mielenterveyden tukemisessa osaltaan.

4.1 Koherenssin tunteen tukeminen

Tutkimustulokset osoittavat, että ohjaajien kokemusten mukaan arjen struktuuri tukee nuoren koherenssin tunteen kehittymistä. Ohjaajien mukaan arjen säännöllisyys sekä ennakoitavuus tukevat nuoren koherenssin tunteen kehittymistä. Myös selkeät rajat ja ohjeet nähtiin merkityksellisinä nuoren kannalta. Kokonaisuudessaan toimiva arki ja arjen hallinta koettiin olevan keino tukea nuoren koherenssin tunteen vahvistumista.

”Arki ja arjen hallinta tukee nuoren positiivista mielenterveyttä. Hallittu arki -> positiivinen mielenterveys.”

Vastauksista ilmeni lastensuojeluyksikköön sijoitetun nuoren tarvitsevan rauhallisen aikuisen läsnäoloa, joka luo nuorelle turvallisuuden tunnetta.

”Tilanteiden, joissa on kyseessä nuoren itsensä hallitseminen, näen tärkeänä aikuisen rauhallisen läsnäolon luoden turvallisuuden tunteen ja turvallisuuden nuorelle itselleen, että ympäristölle.”

4.2 Itseensä tyytyväisyys

Nuoren itseensä tyytyväisyyttä ohjaajat kuvasivat vastauksissa tukevana yhdessä olemisella, jolloin on mahdollista olla vuorovaikutuksessa nuoren kanssa. Ohjaajien mielestä nuoren aito

kohtaaminen sekä arvostaminen nousivat tärkeiksi elementeiksi ohjaajien arjen työssä nuoren positiivisen mielenterveyden tukemiseksi.

”Yhdessä oleminen antaa tilaa kysellä kuulumisia ja kohdata nuori. Nuori saa viestin, että on tärkeä ja merkityksellinen.”

Tutkimustuloksissa tarpeellisimmaksi tavaksi tukea nuoren itseensä tyytyväisyyttä oli ohjaajien mielestä positiivisen palautteen antaminen. Sanapari oli luettavissa kaikista vastauksista. Yksi vastaaja oli erotellut, että positiivisen palautteen tulee olla todellista ja oikeassa tilanteessa oikeaan aikaan annettua. Onnistumisen kokemukset ja niiden tärkeys positiivisen mielenterveyden kohentumisessa nostettiin myös esille vastauksissa.

”Nuorelle annetaan positiivista palautetta asioiden hoitamisesta.”

4.3 Itsetunto

Nuoren minäkäsitystä ja itsetuntoa tuetaan ohjaajien mukaan antamalla nuorelle todellinen kuva itsestään ja toiminnastaan. Myös totta puhuminen ja faktojen esiintuominen kerrottiin olevan nuoren itsetuntoa tukevaa toimintaa. Ohjaajat mainitsivat, että omaohjaajat keskustelevat nuorten kanssa ja näissä keskusteluissa annetaan nuorelle keinoja itsetunnon kohentamiseen. Nuorelta vaatiminen arjessa nähtiin osaksi itsetunnon kasvattamista. Kaksi ohjaajaa korosti, että nuorelta tulee vaatia asioiden tekemistä heidän omien kykyjensä mukaan ja annettavien haasteiden tulee olla sopivia.

”Nuorelta tulisi vaatia asioita sopivassa määrin, mikä tarkoittaa sitä, että liika vaativuus laskee nuoren itsetuntoa, mutta sopivat haasteet kasvattavat itsetuntoa, koska nuori huomaa kyvykkyytensä.”

4.4 Sosiaalinen tuki ja terveelliset elämäntavat mielenterveyden tukemisen välineenä

Ohjaajat toivat vastauksissaan esille myös sosiaalisen tuen merkityksen. Nuoria kannustetaan solmimaan uusia itselle kannattavia ihmissuhteita ja nuorelle haitallisia suhteita pyritään rajoittamaan. Yhteisöllä on ohjaajien kokemusten mukaan merkittävä rooli sosiaalisen tuen välineenä. Yhteiset ruokailu- ja illanviettohetket edistävät nuorta toimimaan toivotulla tavalla yhteisössä. Läheisten ja perheen kanssa sovitaan tarkoituksenmukaisista lomista, jotka ovat aikaa oman biologisen perheen kanssa. Nuoria pyritään tukemaan siinä, että perhesuhteet kotiin paranisivat. Yhteisössä toimiminen ja yhdessä tekeminen kuten liikkuminen tukee nuoren sosiaalisia taitoja. Nuoret saavat aikuiselta oikeanlaista huomiota tekemisistään, mitä he eivät välttämättä ole saaneet ennen sijoitusta. Terveellisellä ruokavaliolla ja riittäväällä unella taataan nuorelle hänen arjen perustarpeet. Terveellisellä ruoalla sekä riittäväällä unella pyritään siihen, että koettu terveys ja vointi parantuisivat sekä siihen, että arjen normaali rytmi saataisiin palautettua normaaliksi. Ohjaajien kokemusten mukaan kielteisillä elämäntapahtumilla on vaikutus positiivisen mielenterveyden rakentumiseen ja sen kehittymiseen.

”Perhe/ystävyyssuhteet tärkeitä: monesti kuitenkin etäisiä/rikkoutuneita, nämä on tärkeä prosessissa korjata.”

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimustuloksissa esiintyvä rajojen asettaminen koettiin olevan nuoren koherenssin tunteen tukemista lastensuojeluyksikössä. Myös Keltikangas-Järvinenkin (2001, 66) kirjoittaa teoksessaan, että rajojen asettamisella ei ole tarkoitusta opettaa lasta kiltiksi vaan opettaa heitä myös hallitsemaan itseään ja tekemään kompromisseja. Arjen säännöllisyys ja ennakoitavuus esiintyi myös tutkimustuloksissa. Ohjaajat näkivät hallitun arjen tukevan nuoren positiivista mielenterveyttä. Riitta Laakso (2009, 115) käsittelee väitöskirjassaan lastenkotityötä jokapäiväisinä toistuvina, osittain itsestään selvyyksiksi muodostuneiden arjen rutiinien näkökulmasta. Mari Hakasalokin (2015, 76) on pro gradu -tutkielmassaan saanut keskeisimmäksi tulokseksi arjen toimintapiirien näkökulmasta lapselle olevan tärkeää mielekäs, onnistumisen kokemuksia tuottava tekeminen, valinnan vapaus, sekä säännöt ja struktuuri.

Positiivinen palaute tarkoittaa ohjaajien mielestä nuoren onnistumisen huomioimista sekä sen antamista tilanteissa, joissa nuori on onnistunut toimimaan itselleen hyödyllisellä tavalla ympäristön huomioon ottaen. Keltikangas-Järvinenkin (2001, 61–62) mainitsee myös, että onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä. Veivo-Lampisen (2009, 206–207) mukaan aito kohtaaminen pitää sisällään ne kasvatuksen osa-alueet, jotka tekevät aikuisen ja nuoren välisen suhteen toimivaksi ja luottamukselliseksi. Veivo-Lampinen (2009, 211–212) määrittelee myös, että nuoren aitoon kohtamiseen kuuluu olennaisesti se, että aikuinen ihminen itse kasvattajana hallitsevat omat tunteensa ja osaa pysyä rauhallisena.

Ohjaajien mukaan nuorille tulisi antaa sopivia haasteita, jotka huomioidaan yksilöllisen kehitystason mukaisesti. Tätä tukee Keltikangas-Järvisen (2001, 100–105) näkemys teoksessaan, että hyvä ja terve itsetunto on luottamusta itseän, uskallusta ottaa vastaan haasteita ja asettamaan päämääriä ja tavoitteita ja uskoa siihen että niistä kykenee suoriutumaan. Ohjaajien mielestä nuorille tulee myös kertoa faktat, eikä nuorelle saa valehdella. Samansuuntaiseen tulokseen ovat päätyneet Kiviniemi ym. (2007, 24–30), että työntekijän tulee olla rehellinen asiakasta kohtaan, pitää lupauksensa ja puhua totta.

Tässä tutkimuksessa kävi ilmi, että ohjaajien kokemusten mukaan nuoren positiivisen mielenterveyden tukemisessa on otettava huomioon altistavat tekijät, sosiaalinen tuki, kielteiset elämäntapahtumat, sekä seuraukset kuten koettu terveys ja hyvinvointi. Nuoren kokonaisvaltaisen positiiv-

visen mielenterveyden tukemisessa välineillä ja keinoilla on kaksisuuntainen vaikutus positiivisen mielenterveyden rakentumiseen sekä sen tukemiseen. Esimerkiksi nuorelle haitallisia sosiaalisia suhteita on rajoitettava ja toisaalta nuoren positiivisen mielenterveyden kehittymisen kannalta olevia sosiaalisia suhteita pyritään tukemaan mahdollisuuksien mukaan. Koetulla terveydellä voi olla vaikutus siihen, millainen nuoren tyytyväisyys on omaan itseensä. Samoin itseen tyytyväisyydellä voi olla vaikutusta koettuun terveyteen. Kielteisillä elämäntapahtumilla on vaikutus siihen, miten koherenssin tunne koetaan, koetut vaikeudet elämässä saattavat vaikuttaa koherenssin tunteen syntymiseen ja sen rakentumiseen.

Kehittämissuositus aiheeseen voisi olla työmenetelmien ja -tapojen kehittäminen ohjaajien kokemusten perusteella nuoren positiivisen mielenterveyden tukemiseen lastensuojeluyksikön arkeen, sillä vastauksista oli luettavissa konkreettisten keinojen puuttuminen. Vastauksissa viitattiin teorian siirtämisen tarpeellisuudesta käytäntöön ja selkeiden toimintaohjeiden luominen.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön aiheen valintavaiheessa meille tarjoutui mahdollisuus tutkia positiivisen mielenterveyden tukemista lastensuojeluyksikössä. Aihealue oli tutkijaparille todella sopiva, koska koulutusohjelmassamme olemme opiskelleen muun muassa lastensuojelua, erityistuen tarvetta lapsilla ja nuorilla, sosiaalista nuorisotyötä sekä mielenterveys- ja päihdetyötä.

Tavoitteenamme oli kuvailla ohjaajien kokemuksia nuorten positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Ohjaajien kokemukset hankimme kyselylomakkeella. Kyselylomake oli tutkimuksen luotettavuuden kannalta paras vaihtoehto, koska meillä tutkijoilla oli läheinen suhde tutkimuksen kohderyhmään. Mikäli tutkijoilla ei olisi ollut merkittävää yhteyttä tutkimuksen kohderyhmään, tutkimusmenetelmäksi olisi voitu valita esimerkiksi teemahaastattelu. Vastausprosentti kyselyyn (56 %) jäi ennakoitua suppeammaksi. Vastaamattomuuden syitä ovat mahdollisesti henkilökunnan pidemmät poissaolot ja työkiireet.

Aineiston analyysiksi oli tutkimussuunnitelmassa kirjattu sisällönanalyysi, mutta aineiston suppeuden vuoksi teemoittelu oli tutkimustulosten kannalta oikeampi ratkaisu. Aineiston analyysi tuotti vaikeuksia siksi että ajatuksemme olivat edelleen sisällönanalyysissä vaikka olimme muuttaneet aineiston analyysitavaksi teemoittelun. Jouduimme useaan kertaan pohtimaan kuinka jatkamme asiassa eteenpäin. Lopulta kun sisäistimme teemoittelun tutkimuksen tulokset ja johtopäätökset olivatkin varsin selkeitä. Osasimme yhdistää saadut tutkimustulokset tietoperustaan ja saimme johtopäätökset. Teemoittelussa keskeiset aiheet löytyivät tietoperustasta ja vastauksien niihin sovittaminen oli luontevaa.

Ohjaajat toivat vastauksissaan esiin kuinka positiivisen mielenterveyden tukeminen on sulautunut arkeen ja arkisiin toimintoihin sitä millään lailla korostamatta. Mielenkiintoista on miten tutkimuksen valmistuttua ohjaajat käsittävät tai kiinnittävät huomiota tähän erilliseen aiheeseen ja onko työn tekeminen entistä tietoisempaa. Aikuisen läsnäoloa nostettiin myös arvokkaaksi toimintatavaksi, mutta millaista läsnäolo todellisuudessa on? Positiivisen palautteenkin antaminen mietityttää meitä, että onko sillä merkitystä ohjaajan kokemana kuinka paljon palautetta annetaan. Vastauksista ei ilmennyt sitä. Arjen struktuuri oli ohjaajien kokemusten mukaan toimiva keino nuorta ajatellen. Kukaan ohjaaja ei kuitenkaan avannut mitä tällä käsitteellä konkreettisesti lastensuojeluyksikössä tarkoitetaan tai miten he sen ymmärtävät.

Omat oppimistavoitteemme tutkimuksemme aikana olivat kehittää osaamistamme toimia ohjauksessa lastensuojeluyksikössä. Tämä tavoite täyttyi hyvin, sillä tutkimus sai meidät pohtimaan omia valintojamme arkisissa ohjaustilanteissa ja niiden seurauksia yksilölle. Tutkimusprosessi haastoi meitä koko matkan ajattelemaan yleisten sosiaali-alan eettisten normien mukaisesti sekä tekemään eettisesti oikeita valintoja tutkimuksen eri vaiheissa. Onnistuimme toimimaan ja tekemään valintoja läpi opinnäyteprosessin eettisesti kestäväällä tavalla. Olemme perustelleet valintamme ja toimintatapamme läpi koko tutkimuksen.

Erityisesti tutkimusosaamisen koemme kohentuneen kattavasti opinnäytetyömme aikana, koska tutkimuksen suorittamisvaiheen suunnittelu ei ollut jouheva vaan tutustuimme erivaihtoehtoihin hyvin. Vastoinkäymiset opettivat meitä siitä, kuinka tärkeä merkitys aiheenvalinnalla sekä huolellisella suunnittelulla ja tarkoituksenmukaisilla tutkimusmetodeilla on.

Opinnäytetyö tehtiin parityönä. Parityöskentelyssä haasteena meillä oli aikataulujen yhteensovittaminen molempien tutkijoiden vuorotyöstä koulun ohella johtuen. Pääsimme yhteiseen lopputulokseen kivuttomasti eikä meillä ollut juurikaan erimielisyyksiä asioiden hoitamisesta tai toteuttamisesta. Aikataulut ja yhteensovittamiset aiheuttivat sen, että emme saaneet raporttia alkuperäiseen määräaikaan mennessä valmiiksi. Molemmat tutkijoista olivat tyytyväisiä ja ylpeitä lopputuloksesta.

LÄHTEET

Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia, 14. uudistettu painos, Helsinki: WSOYpro Oy

Erkko, A., Hannukkala, M. 2013. Mielenterveys voimaksi. Helsinki: Suomen mielenterveysseura

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hakasalo, M. 2015 . Hahmottamisen haasteet ja kuulumisen rakentuminen lapsen arjessa. pro gradu -tutkielma. Viitattu 24.4.2016.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/47165/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201509233233.pdf?sequence=1>

Heino, T. & Säkkinen S. 2011. Lastensuojelun yhteys mielenterveys- ja päihdekysymyksiin. Teoksessa Moring, J., Martins, A., Partanen, A., Bergman, V., Nordling, E. Nevalainen, V. (toim.) Kansallinen mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015, Toimeenpanosta käytäntöön 2010, Tampere: Juvenes Print

Heino, T. 2013. Lastensuojelun asiakkaat. Teoksessa Bardy, M. (toim.) Lastensuojelun ytimessä. Helsinki: Unigrafia Oy.

Herrala, H., Kahroka, T., Sandström M. 2010. Psykofyysinen ihminen. Helsinki: WSOYpro Oy

Hietasola-Husu, S. 2013. Nuorten koherenssin tunteen ja terveyden ulottuvuudet: systemaattinen kirjallisuuskatsaus, pro gradu -tutkielma. Viitattu 8.4.2016.
http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20140006/urn_nbn_fi_uef-20140006.pdf

Hirsjärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita, 13. -14., osin uudistettu painos, Keuruu: Tammi

Keltinkangas-Järvinen, L. 2001. Tunne itsesi, suomalainen. Juva: WS Bookwell Oy

Kinnunen, P. 2009. Nuorten mielenterveyden edistäminen. - Mielenterveys ja siihen yhteydessä olevien tekijöiden huomiointi nuorten mielenterveyden edistämässä. Teoksessa Kylmä, J., Nikkonen, M., Kinnunen, P., Korhonen, T. (toim.). Näetkö mielenterveyden edistämisen mahdollisuudet? Kuopio: Suomen Graafiset palvelut Oy

Kinnunen, P. 2011. Nuoruudesta kohti aikuisuutta. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy: Juvenes Print

Kivelä, V. & Lempinen J. 2010. Arki hallintaan - Nuorten ryhmätoiminnan ohjaaminen. KOTA - Lasten ja nuorten hyvinvointi ry. Turenki: Kirjapaino Jaarli Oy

Kiviniemi, L., Läksy, M-L., Matinlauri, T., Nevalainen, K., Ruotsalainen, K., Seppänen, U-M., Vuokila-Oikkonen, P. 2007. Minä mielenterveystyön tekijänä, Helsinki: Edita Prima Oy

Kyrönseppä, U., & Rautiainen, J. 1993. Lapsi laitoksessa. Porvoo: WSOY

Laakso, R. 2009. Arjen rutiinit ja yllätykset – etnografia lastensuojelutyössä. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy - Juvenes Print

Metteri M. & Haukka-Wacklin T. 2007. Sosiaalisesta tuesta sosiaaliseen pääomaan? Teoksessa Karjalainen V. & Viikkumaa I. (toim.) Kuntotus kanssamme. Vaajakoski: Gummerrus Kirjapaino Oy

Mäenpää, M. 2008. "Laajempi ystäväpiiri-keveämpi mieli?" Yliopisto-opiskelijoiden sosiaalinen tuki ja positiivinen mielenterveys, pro gradu -tutkielma. Viitattu 8.4.2016, http://www.yths.fi/filebank/592-Maenpaa_M_pro_gradu_Laajempi_ystavapiiri_.pdf

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi

Määttä, P. & Rantala, A. 2010. Tavallisen erityinen lapsi. Yhdessä tekemisen toimintamalleja. Juva: PS-kustannus, WS Bookwell Oy

Nordling, E. & Toivio, T. 2013. Mielenterveyden psykologia. Helsinki: Edita.

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Pulkkinen, L., Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys, 5., uudistettu painos, Juva: PS-Kustannus

Rauhala, R. 1983. Ihmiskäsitys ihmistyössä. Jyväskylä: Gaudeamus

Rouhiainen-Valo, T., Rantanen, T., Hovi-Pulsa, R., Tietäväinen, S. 2010. Sosionomi (AMK) – tutkintoon kompetenssit. Teoksessa Viinamäki L. (toim.) Sosionomin ammatti ja työ 2010-2015. Viitattu 15.4.2016, http://www3.tokem.fi/kirjasto/tiedostot/Viinamaki_A_3_2010.pdf

Sohlman, B. 2004. Funktionaalinen mielenterveyden malli positiivisen mielenterveyden kuvaajana. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Taideteollinen korkeakoulu 2016. Viitattu 7.4.2016.
http://www2.uiah.fi/virtu/materiaalit/tuotetiede/html_files/1364_empiir.html#kysely

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2005-2016. Viitattu 8.4.2016,
<https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?g=354>

Tuomi, J. Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, 9., uudistettu painos, Vantaa: Tammi

Törnblom M., 2006. Itsetunto nyt! Helsinki: Helmi Kustannus

Valtiontalouden tarkastusvirasto 6/2012. Tuloksellisuustarkastelukertomus. Viitattu 15.4.2016.
<http://www.e-julkaisu.fi/vtv/lastensuojelu/>

Veivo-Lempinen, L. 2009. Nuoren aito kohtaaminen. Teoksessa A.-L. Lämsä (toim.) Mun on paha olla: Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin. Juva: PS-kustannus, WS Bookwell Oy

von der Pahlen, B. & Marttunen, M. 2013. Käytöshäiriöiden hoito. Teoksessa Marttunen, M., Huurre, T., Strandholm, T., Viialainen, R. (toim.). Nuorten mielenterveyshäiriöt. Tampere: Juvenes Print - Suomen yliopistopaino Oy

LIITTEET

LIITE 1: TUTKIMUSLUPAHAKEMUS

LIITE 2: SAATEKIRJE LASTENSUOJELUYKSIKKÖÖN

LIITE 3: KYSELYLOMAKE

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS

I Toimijat		
Tekijä I (Opiskelija)	Etinimi	Sukunimi
	Mika	Pietilä
	Osoite	Sähköpostiosoite
Tekijä II (Opiskelija)	Etinimi	Sukunimi
	Leena	Tuikkala
	Osoite	Sähköpostiosoite
Tekijä III (Opiskelija)	Etinimi	Sukunimi
	Osoite	Sähköpostiosoite
	Puhelinnumero	Tutkinto-ohjelma
Tekijä IV (Opiskelija)	Etinimi	Sukunimi
	Osoite	Sähköpostiosoite
	Puhelinnumero	Tutkinto-ohjelma
Toimeksi- antaja I	Organisaation nimi	
Toimeksi- antaja II	Organisaation nimi	
	Työn ohjaaja/yhdistyshenkilö	Osoite
	Puhelin	Sähköposti

Toimeksiantaja III	Organisaation nimi	
	Työn ohjaaja/yhteyshenkilö	Osoite
	Puhelin	Sähköposti
Oulun ammattikorkeakoulu I	Yksikön nimi	
	Sosiaali- ja terveysalan yksikkö	
	Ohjaava opettaja	Osoite
	Päivi Onkalo	Kiviharjuntie 8, 90220 Oulu
Puhelin	Sähköposti	
050-5423594	paivi.onkalo@oamk.fi	
Oulun ammattikorkeakoulu II	Yksikön nimi	
	Sosiaali- ja terveysalan yksikkö	
	Ohjaava opettaja	Osoite
	Pirjo Ylikauma	Kiviharjuntie 8, 90220 Oulu
Puhelin	Sähköposti	
050-5909623	pirjo.ylikauma@oamk.fi	
Oulun ammattikorkeakoulu III	Yksikön nimi	
	Ohjaava opettaja	Osoite
	Puhelin	Sähköposti
Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu	Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on Tekijällä. Ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavanomaiseen ohjaukseen.	
Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus	Toimeksiantaja sitouuu antamaan Tekijän käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat julkiset tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Jos opinnäytetyön tekeminen edellyttää salassa pidettävien tietojen tarkastelemista, laaditaan siitä tarvittaessa erillinen salassapitosopimus. Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuudessa salassa pidettäviksi määräytyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn taustaineistoon. Opinnäytetyö raportoidaan ammattikorkeakoulujen julkaisuraksto Theseukseen (http://www.theseus.fi) tai Oulun ammattikorkeakoulun Intraan. Opinnäytetyötoimijat päättävät raportointitavan opinnäytetyön valmistuttua. Tekijä, Toimeksiantaja ja Ohjaava opettaja sitouvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.	
II Suunnitelma		
Opinnäytetyö	Aihe/työnimi	
	Ohjaajien kokemuksia positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä Kehittämisen/tutkimustehtävän tavoite ja tulos	
Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa informatiivista tietoa ohjaajien kokemuksista nuorten positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä ja muodostaa tietoa sen mahdollisista kehittämistarpeista.		

Keskeiset menetelmät	
<p>Tutkimus on kvalitatiivinen tutkimus, jonka tarkoituksena on kuvailla ohjaajien kokemuksia positiivisen mielenterveyden tukemista lastensuojeluyksikössä. Tutkimusmenetelmänä tutkimuksessa käytetään kyselylomaketta.</p>	
Toimeksiantaja maksaa opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle työn tekemisestä	☐ Kyllä ☒ Ei
Opinnytetyö on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja	☐ Kyllä ☒ Ei
Toimeksiantaja hyödyntää opinnytetyön tuloksia toiminnassaan	☒ Kyllä ☐ Ei
Tarkempi selvitys opinnytetyösuunnitelmassa _____ 20____	
Alekkirjoitus	Hyväksyn opinnytetyön toteutuksen ja ohjauksen kohdissa Toimijat ja Suunnitelma esitetyllä tavalla.
Päivämäärä	Ohjaavan opettajan I allekirjoitus
12 2016	<i>Kersti Oksanen</i>
Päivämäärä	Ohjaavan opettajan II allekirjoitus
12 2016	<i>Syys Yliluoma</i>
Päivämäärä	Ohjaavan opettajan III allekirjoitus
_____ 20____	
III Sopimusehdot	
Oikeudet tuloksiin ja muihin opinnytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin	<p>Valitaan A, B, C tai D.</p> <p>A ☒ Käyttöoikeuden luovutus (ei muunteluoikeutta) Tekijänoikeus opinnytetyön tuloksiin kuuluu opinnytetyön Tekijälle (Opiskelija).</p> <p>Tekijä myöntää Toimeksiantajalle rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnytetyöhön ja siihen liittyvään aineistoon. Toimeksiantaja saa valmistaa opinnytetyöstä kopioita, esittää ja näyttää aineistoa ja levittää opinnytetyöstä tehtyjä kappaleita. Toimeksiantajalla ei ole oikeutta muuttaa opinnytetyötä ilman Tekijän lupaa. Muusta käytöstä on sovittava erikseen kirjallisesti.</p> <p>Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa <u>12</u> 20<u>20</u> saakka.</p> <p>Tekijä luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.</p> <p>B ☐ Käyttöoikeuden luovutus (sisältää muunteluoikeuden) Tekijänoikeus opinnytetyön tuloksiin kuuluu opinnytetyön Tekijälle (Opiskelija).</p> <p>Tekijä myöntää Toimeksiantajalle rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnytetyöhön ja siihen liittyvään aineistoon. Toimeksiantaja saa valmistaa opinnytetyöstä kopioita, esittää ja näyttää aineistoa ja levittää opinnytetyöstä tehtyjä kappaleita sekä tehdä siihen levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset. Muusta käytöstä on sovittava erikseen kirjallisesti.</p> <p>Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa _____ 20____ saakka.</p> <p>Tekijä luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.</p> <p>C ☐ Taloudelliset tekijänoikeudet luovutetaan kokonaan toimeksiantajalle Tekijä (Opiskelija) luovuttaa Toimeksiantajalle kaikki opinnytetyöhön ja sen tuloksiin liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet. Toimeksiantajalla on oikeus luovuttaa tämän sopimuksen mukaiset oikeudet edelleen kolmannelle osapuolelle Tekijää kuulematta ja tehdä levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset.</p> <p>Oikeuksien siirtoon sisältyy, mutta ei rajoitu, kaikki oikeudet muuntaa, välittää, esittää julkisesti ja levittää tallennetta, siirtää se toiselle medially ja valmistaa kopioita (myös otteita) esittämistä, myyntiä, vuokraamista tai muuta levittämistä varten hyödyntämällä sähköistä, analogista- tai digitaalitekniikkaa, cd- ja dvd-formaateja, multimediaa, printtimediaa, tietoverkkoja ja videovuokrausjärjestelmiä ja muita vastaavia teknologisia ratkaisuja jakelutavasta riippumatta.</p> <p>Tekijä vakuuttaa, että hänellä on oikeus luovuttaa kaikki edellä mainitut oikeudet, ja että kyseiset oikeudet eivät Tekijän parhaan tiedon mukaan loukkaa kolmannen osapuolen oikeuksia.</p> <p>Toimeksiantaja luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.</p> <p>D ☐ Tekijänoikeuksista sovitaan erikseen Tekijä ja Toimeksiantaja ovat sopineet opinnytetyön ja sen tulosten tekijänoikeuksista luovuttamisesta seuraavasti:</p>

Korvaukset	Valitaan E, F tai G. E ☐ Korvauksena tehdystä työstä jäteti tekijänoikeuksien luovuttamisesta Toimeksiantaja maksaa Tekijälle _____ € korvauksen _____20_____ mennessä. F ☐ Korvauksesta on sovittu erikseen. G ☒ Tekijälle ei makseta korvauksia tehdystä työstä eikä tekijänoikeuksien luovuttamisesta. Työsuhde Mahdollisesta työsuhhteesta Toimeksiantaja ja Tekijä sopivat erikseen. Opinnäytetyötä tekevät opiskelijat ovat Oulun ammattikorkeakoulun tapaturmavakuutuksen piirissä, mikäli heillä ei ole työsuhdetta opinnäytetyön Toimeksiantajaan.	
Opinnäytetyön kustannukset	Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat Toimeksiantaja ja Tekijä keskenään. Ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.	
Allekirjoitukset	Olemme sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta tässä sopimuksessa sovitulla tavalla. Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika on <u>1.3.2016</u> .	
	Päivämäärä <u>1.2.2016</u>	Tekijän I (Opiskelijan) allekirjoitus
	Päivämäärä <u>1.2.2016</u>	Tekijän II (Opiskelijan) allekirjoitus Leena Tuikkala
	Päivämäärä _____20_____	Tekijän III (Opiskelijan) allekirjoitus
	Päivämäärä _____20_____	Tekijän IV (Opiskelijan) allekirjoitus
	Päivämäärä <u>2.2.2016</u>	Toimeksiantajan I allekirjoitus
	Päivämäärä _____20_____	Toimeksiantajan II allekirjoitus
	Päivämäärä _____20_____	Toimeksiantajan III allekirjoitus

Opiskelijapalvelut
Kotkantien kampus
 Kotkantie 1, 90250 Oulu
 010 272 1152
opiskelijapalvelut.kotkantie@oamk.fi

Opiskelijapalvelut
Teuvo Pakkalan kadun kampus
 Teuvo Pakkalan katu 19, 90130 Oulu
 010 272 1154
opiskelijapalvelut.liike@oamk.fi

Opiskelijapalvelut
Professorintien kampus
 Kiviharjuntie 8, 90220 Oulu
 010 272 1156
opiskelijapalvelut.sote@oamk.fi

Arvoisa vastaanottaja,

Teemme opinnäytetyötä ohjaajien kokemuksista positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Positiivinen mielenterveys käsittää seuraavia asioita kuten, itseluottamus, tyytyväisyys itseensä, sosiaalinen tuki ja koherenssin tunne. Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa lastensuojeluyksikölle informatiivista tietoa ohjaajien kokemuksista positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössä. Lasten ja nuorten hyvinvointi sekä psyykkiset ongelmat ovat tuoneet erilaisia haasteita ja vaatimuksia lastensuojelutyöhön. Tehtyjen tutkimusten perusteella jopa 78 % prosentilla huostaan otetuista lapsista oli huono psyykinen terveys. Haluamme auttaa teitä ja antaa teille mahdollisuuden kehittää omia käytäntöjanne ja palveluitanne laadukkaammiksi tekemällä aiheesta opinnäytetyön ja tuottamalla teille informatiivista tietoa ohjaajienne kokemuksista positiivisen mielenterveyden tukemisesta teidän yksikössänne.

Toivomme teidän vastaavan kyselylomakkeeseen, jolla keräämme tietoa ohjaajien kokemuksista positiivisen mielenterveyden tukemisesta lastensuojeluyksikössänne. Toivomme että vastaukset olisivat kokonaisia lauseita ja vastatessanne annettuihin kysymyksiin tekisitte itsenäistä työtä keskustelematta vastauksista muiden yksikön ohjaajien kanssa. Samassa kyselylomakkeessa toivoisimme saavamme Teiltä myös omia kehittämis ehdotuksianne. Valmiin opinnäytetyön tulokset ja kehittämis ehdotukset ovat hyödynnettävissä tulevaisuudessa palveluita ja niiden rakennetta ajatellen.

Kyselyyn vastataan anonyymisti eli vastaajien henkilöllisyys ei tule tutkimuksen missään vaiheessa selville, eikä teidän toimipaikkaanne tai sen sijaintia tulla mainitsemaan koko tutkimuksen ja raportoinnin aikana. Vastaukset tulemme käsittelemään luottamuksellisesti ja salassapitovelvollisuutta tullaan noudattamaan. Tutkimuksen valmistumisen jälkeen kyselylomakkeet tullaan tuhoamaan asianmukaisesti. Toivomme Teidän vastaavan kyselyyn kahden viikon kuluessa. Voitte palauttaa kyselyn oheisessa palautuskirjekuoressa yksikön johtajalle, mistä noudamme valmiiksi täytetyt kyselyt eräpäivänä.

Kiitos yhteistyöstä ja vaivannäöstänne. Mikäli teillä tulee jotakin kysyttävää tutkimuksestamme tai kyselylomakkeesta, ottakaa pikimmiten rohkeasti meihin yhteyttä.

Ystävällisin terveisin,

Oulun ammattikorkeakoulun, Sosiaali- ja terveysalan yksikön sosiaali-alan opiskelijat:

Pietilä Mika: [REDACTED]

Tuikkala Leena: [REDACTED]

1. Millaisia kokemuksia sinulla on nuoren psyykkisen kasvun tukemisesta nuoruuden ikävaiheessa? Miten tätä aihtta pitäisi mielestäsi kehittää lastensuojeluyksikössänne?

2. Millaisia kokemuksia sinulla on nuoren positiivisen mielenterveyden tukemisesta arjen keskeisten rutiinien avulla (mm. lepo, ravinto, ihmissuhteet, liikunta, harrastukset jne.)? Miten tätä aihtta pitäisi mielestäsi kehittää lastensuojeluyksikössänne?

3. Millaisia kokemuksia sinulla on nuoren koherenssin tunteen tukemisesta (hallitsee itseään ja ympäristöään missä elää)? Miten tätä aihetta pitäisi mielestäsi kehittää lastensuojeluyksikössä?

4. Millaisia kokemuksia sinulla on nuoren itseluottamuksen tukemisesta? Miten tätä aihetta pitäisi mielestäsi kehittää lastensuojeluyksikössä?

5. Millaisia kokemuksia sinulla on nuoren itsetunnon ja minäkäsityksen tukemisesta? Miten tätä aihtta pitäisi mielestäsi kehittää lastensuojeluyksikössä?

6. Millaisia kokemuksia sinulla on nuoren sosiaalisten suhteiden tukemisesta? Miten tätä aihtta pitäisi mielestäsi kehittää lastensuojeluyksikössä?

7. Millaisia muita kokemuksia sinulla on lastensuojeluyksikössä tehtävästä positiivisen mielenterveyden tukemisesta? Mitä muuta haluaisit lisätä?

KIITOS YHTEISTYÖSTÄ JA VASTAUKSESTANNE!